

is sponsoring a

Raritan Valley Community-Wide Gathering

It's Nice To Be Important But More Important To Be Nice Finding Your Inner Avraham and Sarah

Rabbi Eliyahu Kaufman

Moreh D'Asra, Congregation Ohav Emeth

ספר בראשית - וירא

יח / יח"כ

אָמַר הַמַּכְסֶּה אֲנִי מֵאַבְרָהָם אֲשֶׁר אָנִי עֹשֶׂה: יח וְאַבְרָהָם
 הָיָה יְהִיָּה לְגֹי גָדוֹל וְעַצוֹם וְנִבְרָכוּ-בּוֹ כָּל גְּוֵי הָאָרֶץ:
 יט כִּי יִדְעֹתֶיךָ לְמַעַן אֲשֶׁר יִצְוָה אֶת-בְּנֵי וְאֶת-בֵּיתוֹ
 אַחֲרָיו וְשָׁמְרוּ דְרֹךְ הַ' לַעֲשׂוֹת צְדָקָה וּמִשְׁפָּט לְמַעַן
 הָבִיא הַ' עֲלֵי-אַבְרָהָם אֶת אֲשֶׁר-דִּבֶּר עָלָיו: כ וַיֹּאמֶר
 הַ' וְעַקַּת סָדָם וְעַמְרָה כִּי-רָבָה וְחָטְאתֶם כִּי כִבְדַּה
 מֵאֵד:

2

רש"י
 (א) בראשית. אמר רבי יצחק, לא היה נריך א להחמיל את התורה אלא
 מהחדש הזה לכם שהיא מלכה ראשונה שנלמדה בה ישראל, ב ומה שעם פתח
 ג בבראשית, משום כח מעשיו הגיד לעמו לפת להם נחלת גוים ומהניס קייא;
 ט מחומה יין יח שחם יחמרו חומות העולם לישראל ליסקים חסם שכבשתם
 ז ארצות שבעה גוים, הם אומרים להם כל הארץ של הקב"ה היא, הוא בראה
 ח ונתנה לאשר ישר בעיניו, ברצונו נתנה להם, וברצונו נטלה מהם ונתנה לנו
 ט (כ"ד א"ט): בראשית ברא. אין המקרא הזה אומר אלא דורשני ד רח"ל

1

אמשיעית כנגד שמי הקצוות יש דעה שפטים אותה כנגד
אמשיעית האחרון, ויש דעה שפטים אותה כנגד הקצה הראשון -
יחוו לסנים משורת הדין.

ו ומקוים אנו ללכת בדרךים האלו הבינונים, והם הדרךים
טובים והישרים, שנאמר: והלכת בדרךיו (דברים כח, ט).
כך למדו גמרוש מצנה זו: מה הוא נקרא: חנון - אף אמה הנה
חנון, מה הוא נקרא: רחום - אף אמה הנה רחום; מה הוא נקרא
קדוש - אף אמה הנה קדוש. ועל-דרך זו קראו הגבאים לא
קדו-אומם חכנויים: אך-אפים ורב-חסד, צדיק וישר, תמים,
גבור וסוק וכיוצא בהן, - להודיע שהם דרכים טובים וישרים,
וחוב אדם להסתייג עצמו בהם ולהזמנות אליו כפי כחו.

ז וכיצד ירגיל אדם עצמו בדעות אלו עד שיקבעו בו? יעשה
וישנח וישלש" במעשים שעושה על-פי הדעות האמצעיות
ויחזיר בהם תמיד, עד שיהיו מצשיהם קלים עליו ולא יהיה בהם
טרח עליו, ויקבעו הדעות בנקשו. ולפי שהשמות האלו נקרא

בהם היוצר והם הדרך הבינונית שאנו חייבים ללכת בה - נקראת
דרך זו: דרך ה'; והיא שלמד אברהם אבינו לבניו, שנאמר:
כי ידעתיו למען אשר יצוה וגו' (בראשית יח, ט). וההולך בדרך
זו מביא טובה וברכה לעצמו, שנאמר: למען הביא ה' על-אברהם
את אשר-דבר עליו (שם).

אסור לאדם להיות אכזרי ולא יתפייס, אלא יהא נוח לרצות
וקשה לקעס; ובשעה שמבקש ממנו החוטא קמחל - מוטל
בלב שלם ובגוף חפצה. ואפילו הצר לו וחטא לו הרבה, לא-ינס
ולא-יטר - והוה דרכם של זרע ישראל ולבם הנכון; אבל העובדי-
כוכבים ערלי-לב אינם כן, אלא עברתם שמורה נצח". וכן הוא

פרק עשירי

א חייבין אנו להזהר במצות צדקה יותר מכל-מצות עשה א,
שהצדקה סימן לצדיק זרע אברהם אבינו, שנאמר: כי
ידעתיו למען אשר יצוה את-בניו וגו' [לעשות צדקה] (בראשית יח, ט).
ואין קטא ישראל י מתכוונ ודת האמת עומדת אלא בצדקה,
שנאמר: בצדקה תכונני (ישעיה נד, יח). ואין ישראל נגאלין אלא
בצדקה, שנאמר: ציון במשפט תפדה ושביה בצדקה (שם א, כו).
ב לעולם אין אדם מעני מן-הצדקה, ואין דבר רע ולא הזק

5

נגלל בשביל הצדקה, שנאמר: והיה מעשה הצדקה שלום י
(שם לב, יח). כל-המרחם מרחמין עליו, שנאמר: ונתן-לך
רחמים ורחמך והרבה (דברים יג, יח) וכל-מי שהוא אכזרי ואינו
מרחם יש לחוש ליחסו, שאין האכזריות מצויה אלא בגוים,
שנאמר: אכזרי המה ולא ירחמו (ירמיה ג, טג). וכל-ישראל והגלוה
עליהם כאחים הם, שנאמר: בנים אתם לך אלהיכם (דברים יד, א).
ואם לא ירחם האח על האח - מי ירחם עליו? ולמי עניי ישראל
נושאין עיניהם - הגוים ששונאין אותם ורודפין אחריהן? הא אין
עיניהם תלויות אלא לאחיהם.

ג כל-המעלים עיניו מן-הצדקה - הרי זה נקרא: בליעל.
כמו שנקרא עובד עבודה זרה בליעל. ובעבודה זרה הוא
אומר: יצאו אנשים בני-בליעל (דברים יג, יח) ובמעלים עיניו
מן-הצדקה הוא אומר: השמר לך פן-יהיה דבר עם-לבבך
בליעל (שם טו, ט). ונקרא רשע, שנאמר: ורחמי רשעים אכזרי (משלי יב, ט).

ד ונקרא חוטא, שנאמר: וקרא עליך אל-ה' והיה בך חטא (דברים שם).
והקדוש ברוך הוא קרוב לשועת עניים, שנאמר: שועת עניים אתה
תשמע יי לפיכך צריך להזהר בצעקתם, שהרי ברית כרותה להם,
שנאמר: והיה כיי-יצעק אלי ושמעתי כיי-חנון אני (שמות כב, כו).

ד כל-הנותן צדקה לעני בסבר פנים רעות ופניו כבושות
בקרקע, אפילו נתן לו אלה והיובים - אבד זכותו ונהפסידה,

4

פרשת וירא

6

וירא אליו ה' באלני ממרא והוא ישב פתח האהל כחם היום: ב וישא עיניו וירא והנה שלשה אנשים נצבים עליו וירא וירץ לקראתם מפתח האהל וישתחו ארצה: ג ויאמר אדני אם נא מצאתי חן בעיניך אל נא תעבר מעל עבדך: ד יקח נא מעט מים ורחצו רגליכם והשענו תחת העץ: ה ואקחה פת לחם וסעדו לבכם אחר תעברו פי על כן עברתם על עבדכם ויאמרו כן תעשה כאשר דברת: ו וימהר אברהם האהלה אל שרה ויאמר מהרי שלש סאים קמח טלת

וירא אליו. לבקר את המולה א (סוטה יד; מנחום יט א) ואמר רבי חמא בר חימיא יום שלישי למילתו היה, ב ובה הקב"ה ושאל בשלש (ב"מ פו): באלוני מנורה. הוא שנתן לו טלה ג של המילה, לפיכך צמחה לו בחלקו (מנחום ג; ב"ר ורובינא: ישב. יט ד כתיב, בקט לעמוד, א"ל הקב"ה טז ואני אעמוד, ואמה סימן לנביך, שחיד אני להחליב בעדם הדיינין והן יושבין, טנא' אלהים לזכ בעדם אל ויטליס טכא; ב"ר מנח; שבעות ל: פתח האהל. לראות אם יש עובר ושם ויניטס כביתו וכ"מ פו: כחם היום. הוליא הקב"ה חמה מנתיקה שלא להוריתו כחורמים, ולפי שראה מלטטר שלא היו אורחים צדיים הבית מלאכים

9

מיכה דר"ח

ה הגיד לך אדם מה טוב ומה

יהודה דורש ממה כי אם עשות משפט ואהבת חסד והצנע לבת עם אלהיך:

8

אל נא תעבר. אמר רב יהודה אמר רב, גדולה הבגת אורחים סבלת פני הש דכתיב ויאמר אדני, אם נא מצאתי חן בעיניך אל נא תעבר [שבת קכ"א]

7

ין מוטב לאדם להרבות במתנות אביזנים מלהרבות בקצדתו ובשלום מנות לרצויו. שאין שם שם שמטה גדולה ומפארה אלא לשמם לב עניים ויתומים ואלמנות ונגרים. שהמשמם לב האמללים האלו, דומה לשכינה, שנאמר: להפיות רוח שפלים ולהחיות לב נדכאים (ישעיה ג, טו).

10

11

ילדה לבתואל בן מלכה אשת נחור אחי אברהם וקנה על שכם: ט והנערה [והנער כ] טבת מראה מאד בתולו ואיש לא ידעה ותרד העינה ותמלא כדה ותעל: י ויר העבד לקראתה ויאמר הגמיאיני נא מעט מים מכדך ותאמר שתה אדני ותמהר ותרד כדה על ידו ותשקהו: יט ותכל להשקותו ותאמר גם לגמליך אשא עד אם כלו לשותת: כ ותמהר ותער כדה אל השקו ותרץ עוד אל הבאר לשאב ותשאב לכל גמליו כא והאיש משתאה לה מחריש לדעת ההצליח יהו דרכו אם לא:

(טז) בתולה. ממקום כנוליס: ואיש לא ידעה. שלא כדרכה. לפי שכנות הכנעניים היו משמרות מקום כנוליס ומפקדות שלמן ממקום אחר, הפיד על זו שנקייה מכל (ב"ר פס: טז) וירץ העבד לקראתה. לפי שראה ת שעלו המים לקראתה (פס: טז) הגמיאיני נא. לשון גמיטה (שבת פו), הו"מ"ר כלל"ו: (נח ויהי) ויהי אברהם ויהי ארבעה ימים ויהי ארבעה ימים ויהי ארבעה ימים ויהי ארבעה ימים

12

ספר בראשית - ושב מ / וירא

13

ויבא אליהם יוסף בבקר וירא אתם והנם זעפים: ז וישא את סריסי פרעה אשר אתו במשמר בית אדניו לאמ מדוע פניכם רעים היום: ח ויאמרו אליו חלום חלמ ופתר אין אתו ויאמר אליהם יוסף הלוא לאלהים פתרני ספרו נא לי: ט ויספר שר המשקים את חלמו ליוס ויאמר לו בחלומי והנה גפן לפני: י ובגפן שלשה שריג

פירוש אבות - פרק א

14

[יד] הוא הנה אומר: אם אין אני לי, מי לי? וכשאני לעצמי, מי אני? ואם לא עכשו, אימתו?

[14] He used to say: If I am not for myself, * who will be for me? And if for myself, * what am I? And if not now, when?